

Verlag Vergadering van het Centraal College van Deskundigen Archeologie

Datum : Maandag 30 mei 2011
Plaats : Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
Tijd : **13.30 – 17.30 uur**
Kenmerk : SIKB-CCvD Archeo_N_11_47711

Aanwezig	Werkt bij	Afgevaardigd door / rol
Mevr. P. Schillemans	KIWA	VOC
Dhr. M. van Gelderen	Bouwfonds	NEPROM
Dhr. P. Rouing	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk	VNG
Dhr. J. van den Bosch (JvdB)	SOB Research	NVAO
Drs. J. de Boer (JdB)	Waternet	Unie v. Waterschappen
Drs. J. Deebe (JD)	RCE	Rijk
Drs K. Esser (KE)	Archeoplan	VOiA
Drs. S. Boogert (SB)	Erfgoedinspectie	Rijk
Dhr. J. Hendriks (JH)	ADC Archeoprojecten	NVAO
Drs. A. Mars (AM)	Provincie Drenthe	IPO/IWC
Drs. M. Verbruggen (MV)	RAAP Archeologisch Advies	VOiA
Drs. C. Cohen-Stuart (CS)		NVvA
Dhr. J. Klepper (HK)		Voorzitter
Drs. E.N. Wieringa (EW)	SIKB	Secretaris
Mr. drs. W. de Koning (Wdk)	SIKB	Programmadirecteur
Afwezig		
Drs. S. van der A (SA)	Prorail	NVvA
Prof. N. Roymans (NR)	Vrije Universiteit	Archon
Drs. N. Arts	Gemeente Eindhoven	CGA
Prof. H. Fokkens (HF)	Universiteit Leiden	Archon
Dr. E.F. Gehasse (Eg)	RWS/DVS	RWS
Gasten		
Wilfried Hessing	Vestigia agp. 3	
Caroline Visser	Vestigia agp. 3	

Verslag

E. Wieringa

1 13.30 Opening, vaststellen van de agenda

H. Klepper

De VZ geeft aan blij te zijn weer zodanig herstelt te zijn en deze vergadering te kunnen voorzitten. Martijn van Gelderen stelt zich voor. Hij vervangt met ingang van deze vergadering Tjakko Smit namens de NEPROM.

De agenda wordt vastgesteld met wijzigingen. Zo vervalt agp. 4 Veldfotografie wegens afwezigheid van mevr. S. Van Roode.

2 13.35 – 14.15 Prj 144 Deponeren

- Toelichting en voorstel besluitvorming (bijlage 2a)
- Behandeling ingek. reacties en voorgestelde wijzigingen, zie het reactieformulier (bijlage 2b)
- Bespreken KNA-wijzigingsblad met bijlagen PS06 en OS17 (bijlage 2c)
- Bespreken Voorstel beheer uitwisselingsprotocol 0102 in september (bijlage 2d)
- Gevraagd CCvD: instemmen met behandeling reacties, aanpassing van de inhoud wijzigingsblad KNA 3.2, gefaseerd in werking treden, vaststellen overgangstermijn

EW geeft namens het programmabureau toelichting op de verschillende onderdelen van het prj. 144. Dit aan de hand van een document waarin de verschillende onderdelen van het project ter besluitvorming gepresenteerd worden. De wijze waarop over de inhoud besloten wordt, is vastgelegd in een tweede versie van het KNA Wijzigingsblad. De wijzigingen zijn onder meer tot stand gekomen op basis van ingekomen reacties op de ontwerpdocumenten. De begeleidingscie heeft deze stuk voor stuk besproken en adviseert het CCvD over de behandeling hiervan.

Reacties CCvD op het voorstel besluitvorming en het aangepaste wijzigingsblad:

- N.a.v. contactmoment 1

NVAO: 50% van de PvE's wordt niet door vergunninghouders opgesteld. Zij zijn niet gebonden aan de KNA. Zijn anderen daarmee wel aan deze eisen gehouden? Hier ligt een probleem bij de uitvoering van deze wijzigingen. Verder is de terugkoppeling aan de schrijver van het PvE -zijnde 5 dagen- te kort.

WdK: voorstel is dat de opdrachtnemer het PvE ter kennisgeving opstuurt en niet de opsteller. Het CCvD stemt hiermee in.

- N.a.v. Overlegmoment 2:

UvW: gelden de eisen ook voor de KNA Waterbodems? Aangeven wordt dat de wijzigingen vooral tot stand zijn gekomen in de context archeologie op landbodems. Dit neemt niet weg dat de eisen ook voor archeologie waterbodems zouden moeten gelden waar dat kan. Een aantal onderdelen kan een op een gelden voor waterbodems. Dit moet echter nog wel geformaliseerd worden middels een vervolgproject (2012). Dit ter nadere besluitvorming en ovb van financiering.

VOIA/NVAO: ziet graag meer duidelijkheid over de uitkomst bij overlegmoment 2. Waarom is niet opgenomen dat de opdrachtgever wordt betrokken in dit overleg? De UvW ziet ook graag een rol voor de opdrachtgever op dit punt. Ook helder maken wat het Wijzigingsblad regelt en voor wie precies. Het lijkt nu vooral de verplichtingen van de deponhouder te regelen.

WdK: Hier heeft de vergunninghouder ook een eigen verantwoordelijkheid in de zijn dat eisen niet zonder meer overgenomen moeten worden zonder dat deze financieel gedekt zijn. In reactie geeft de VOIA aan dat PvE's in de regel niet dusdanig helder zijn op wat moet cq daarmee gemoeide aantallen.

UvW/NEPROM: zijn het er beiden over eens dat de opdrachtgever op dit punt een rol moet rol hebben en zeker geïnformeerd moet worden, en niet alleen over de uitkomsten. Ook goed voor de slagvaardigheid tevens kan opdrachtgever met voorstellen komen mbt planning en uitvoering.

VOIA: graag ook helderheid over de invoeringsdatum projecten. Afsproken wordt dat dit projecten zijn vanaf 1 juli ('als je er klaar voor bent') vanaf 1 oktober is het verplicht voor alle projecten (opgravingen en IVO-P). Dit wordt in het wijzigingsblad verhelderd.

VOIA: M.b.t. de richtlijnen ook graag aandacht voor verontreinigde vondsten a la CROW 132. UvW: gevarenklasse al vooraf bekend als het goed is. Aspect wordt nu niet meegenomen voor dit wijzigingsblad.

- N.a.v. Pakbon en 0102

WdK: licht toe over wat nu besloten kan worden door het CCvD nav de vraag van VOIA of het zin heeft om nu al onderdelen in te voeren middels de pakbon. Wat relevant is nu formuleren, details kunnen later. Hoe kan het opgeknipt worden. Technische uitwerking is het digitaal protocol. Hanteren van begrippen middels de codelijsten doen we nu, aangepaste software een jaar later tbv mogelijk maken van digitaal uitwisselen. Want aanpassing van software is wel nodig, maar willen we nu nog niet verplicht stellen.

WdK: Pakbon nu vaststellen en invoeren, 0102 uitstellen. Spreken nu af wat in de pakbon komt. Koppeling met Archis zit er nu ook al in omdat een aantal velden zijn toegevoegd. Inhoud E-depot/DANS en Archis 3 zitten er dus in verwerkt d.m.v. aantal correcties en aanvullingen. Omdat verschillende zaken in beweging zijn (zoals Archis 3) kan de synergie nu ook gemaakt worden.

Hoe zit het met gemeentes, kunnen die nog aanvullende eisen (blijven) stellen? Nee, is niet de bedoeling. Waarmaken vergt uiteindelijk commitment vanuit publieke zijde. Gemeenten worden nu intensief betrokken in het project en de uitkomsten. Geluid is dat dat moet lukken.

- N.a.v. beheer

WdK: licht sheets toe met het voorstel voor financiering. Financiering komt tot stand door gebruikers aan ICT kant, uitvoering, E-depot etc. Deelname is niet verplicht. Gedachte is dat je eigen werk efficiënter zal verlopen.

NVAO: financiering beheer oa Helpdesk lijkt teveel overlap in zich te hebben.

Betaal je dubbel? Nee, geeft WdK aan, is ondersteuning op afstand die bijna iedereen nodig heeft zo is de ervaring. Afrekenen per vraag is niet te doen, afwijzen daarentegen ook niet.

NVAO: toch liever alleen voor betalen als je van helpdesk gebruik maakt. Logischer dan omslagstelsel. Dus liever niet.

WdK: per keer afrekenen is bijna niet te doen. Voorgesteld wordt het besluit hierover in september te agenderen. Het ligt er nu alleen als een eerste voorstel cq besprekdocument.

De vergadering besluit met het volgende

Met de inhoud van het wijzigingsblad KNA 3.2 Landbodems wordt ingestemd met de volgende opmerkingen:

- De vergunninghouder/uitvoerder van het PvE stuurt deze op ter kennisgeving naar de Depothouder en niet de opsteller daarvan.
- De opdrachtgever wordt betrokken in eerste instantie en over de uitkomsten van het overleg bij overlegmoment 2.
- De invoertermijn wordt verduidelijkt.

3 14.15 – 14.30 Prj 157 Integrale benadering vooronderzoek deelstudie Geofysisch onderzoek

Wilfried Hensing en Caroline Visser van Vestigia geven een toelichting op het definitieve conceptrapport 'Het gebruik van geofysische prospectietechnieken in de Nederlandse archeologie'. Dit rapport betreft de eerste fase van deze deelopdracht binnen project 157 'Integrale benadering vooronderzoek'. De studie is uitgevoerd met diverse momenten met feed back van een begeleidingscommissie. Het PVA is opgesteld door het programmabureau en goedgekeurd door het CCvD.

WH licht toe dat al bij de start sprake was van de nodige knelpunten. Zo bleek het

vergaren van basisinformatie over geofysisch onderzoek in bijv. Archis niet echt mogelijk en loopt de wijze van rapporteren en beschikbare basisinformatie enorm uiteen. Al vroeg moest geconcludeerd worden dat de registratie en archivering van dergelijke onderzoeken te wensen overlaat. Dit wordt mede veroorzaakt door een gebrek aan verplichtingen zo is er geen stelsel van vergunningen aan verbonden en daarmee ook geen enkel toezicht op de kwaliteit. Die blijkt dan ook zeer wisselend te zijn. Commerciële druk lijkt veelal de aanleiding. Van uitwisseling van kennis is geen sprake. De studie van een aantal casussen of het PVA zouden meer diepgang moeten genereren. Veelal bleek de benodigde basisinformatie echter niet te achterhalen, waardoor verdiepende studie van casussen ook niet mogelijk bleek.

In samenspraak met de cie is besloten de studie meer op het algehele proces te richten en niet op de technieken als zodanig. Wel bevat de studie kwantitatieve analyses land- waterbodems. Ook de status binnen de AMZ werd onderzocht: deze blijkt heel beperkt te zijn (1%). Er is weinig kennis over archeologie bij aanbieders van geofysisch onderzoek. Is er nauwelijks kennis onder archeologen wat je er wel/niet mee kunt. Het blijkt vooral objectgericht te zijn ('kasteelterreintje'). Binnen universiteiten is er geen fundamenteel onderzoek, ondanks de studierichting bij de VU/Kars. Aan bestaande promotieonderzoeken, zoals die van Kattenberg, is geen vervolg geweest.

Wat ontbreekt is onderzoek met een bredere vraagstelling (grote gebieden, landschappen en variatie aan archeologie). Internationaal is er veel meer aandacht voor evaluatie, praktijk en academisch onderzoek. Zo zijn er in GB een aantal bruikbare guidelines. De KNA biedt op dit vlak weinig aanknopingspunten en kan het onderzoek (te) vrijblijvend worden uitgevoerd. Al met al concludeert Hessing, verkeerd het geofysisch onderzoek in Nederland in een deplorabele staat.

Advies:

Het nut van een leidraad oid wordt onderschreven, maar daarvoor moeten er meer onderzoeken uitgevoerd worden om ook tot validatie te komen. Dit zou op academisch niveau ingestoken moeten worden. Daarnaast is er behoefte aan het stimuleren van dit onderzoek. Bij voorkeur met gebruikmaking van de kennis die in GB en Duitsland al voorhanden is.

Reacties CCvD nav het rapport:

NVAO: wat zouden we moeten willen met dit onderzoek in het bestel? Op basis daarvan kunnen de conclusies gewogen en afgewogen worden. Momenteel wordt onderzoek teveel gestandaardiseerd uitgevoerd. Bij projecten zou een tussenstap met gebruikmaking van dit onderzoek heel zinvol kunnen zijn. Het is wenselijk dat er vooraf veel meer strategisch nagedacht wordt over prospectieonderzoek. Hier is het denken erover te beperkt. Er is dus nog een wereld te winnen. We lopen nu steeds verder achter. Het proces kan dus verbeterd worden en dergelijk onderzoek kan een aanvulling zijn op onze AMZ. Vooral bij grotere gebieden. Herhaling is belangrijk om tot goede evaluatie te komen.

RCE: Probleem licht ook bij het toetsen van het verwachtingsmodel, iets dat lastig in te passen is in een commerciële setting. Dit is een onderwerp dat bij NWO ondergebracht zou moeten worden. Een alternatief is om de uitkomsten van de studie mee te nemen voor de Evaluatie van Malta. Mooiste is een samenwerking NWO en het veld om de mogelijkheden te verkennen. De RCE past geofysisch onderzoek toe bij de Maaswerken/ Well-Ayen.

VOIA: 1 % is het resultaat van 20 jaar trial & error. Nu lastig op voorhand aan te geven dat het geofysisch onderzoek 'werkt'. Hessing geeft hierop aan dat er sprake is van veel en snelle ontwikkelingen, waar we in NI geen kennis van hebben. Het zou goed zijn het onderzoek een kans te geven in grote projecten of grote gebieden omdat het IVO-P dan veel gericht en daarmee (kosten)efficiënter kan worden

ingezet. Bij booronderzoek gebeurt in feite hetzelfde. Durf ook te kijken naar het alternatief.

Dezelfde conclusie kan getrokken worden voor remote sensing. De staat daarvan is eveneens erbarmelijk. Er is een serieus gebrek aan een kosten-baten analyse.

NEPROM: Kan de leidraad niet gesprongen explosieven bij RWS soelaas bieden?

VNG: veel staat kennelijk niet in Archis. Discussie met RCE en veld hierover is goed.

WdK: Bij bodem speelt in feite dezelfde discussie. Als methode niet beschreven is, wordt die ook niet toegepast. De vragen zouden de volgende moeten zijn:

1. Wat zijn de voordelen voor de opdrachtgever?
2. Hoe kan ik opbrengsten vergelijken met onderzoek op traditionele onderzoeken?
3. Wat zijn de prestatie-eisen?.

De derde speelt al op korte termijn bij bodem. Juist met de doelstelling om het toegepast te krijgen. Anders blijft de status, experimenteel, eng en duur. Dodelijk voor vermarkting is: innovatief. Haal het uit die hoek.

De VZ geeft aan, de discussie beluisterend, dat een vervolg hierop de moeite waard is.

UvW: er is ook nut bij andere facetten, zoals het hergebruik van bestaande gegevens bij dergelijk onderzoek op bijv. waterbodems. Dit wordt nog gemist in het rapport, want is al praktisch.

NVAO: eens met de RCE, NWO zou dit op moeten pakken. Een reeks van onderzoeken om parallelle gegevens te verkrijgen.

VOIA: E.e.a staat al in de KNA (VS04). Vervolg moet wel daarop aansluiten.

De vergadering besluit met het volgende

Het rapport van Vestigia wordt vastgesteld met een kleine aanpassing n.a.v. opm. UvW.

Het vervolg is actie richting NWO, dit wordt gedaan door JD/RCE. Vanuit het CCvD zal worden nagedacht over een meer stimulerend document dan wel kader voor de niet geofysisch specialist om hem/haar in staat te stellen een goede afweging te maken voor het inzetten van geofysische onderzoeksmethoden, de do's & dont's en praktische aanbevelingen. Het plan voor de uitvoering hiervan komt terug in het CCvD van 12 sept. a.s.

4 15.10 - 16.00 Praktijkpunten toepassing, toezicht KNA en vergunningverlening

- *Toelichting toezicht in 2010 (S. Boogert, EGI)*

Susanne Boogert geeft namens de EGI een toelichting op rapport van uitgevoerde inspecties tussen 2008 en 2010. Onderzocht is of bedrijven zich houden aan het organisatieplan, de KNA en is ook gekeken naar inhoudelijke kwaliteit. Dit gebeurt volgens een vast protocol:

Vragenlijst

1. PvE
2. Senior KNA Archeoloog (controles)

3. Bekrachtiging BG van het PvE

Conclusie: er wordt door vergunninghouders niet systematisch gewerkt en is de kwaliteit is heel erg persoonsafhankelijk. Dit lijkt er op te wijzen dat er niet veel bewustzijn is over het doel van kwaliteitsborging. Dit blijkt vooral wanneer er digitaal gewerkt wordt. Men gaat er dan vanuit dat het 'Systeem zichzelf controleert'. Digitaal werken is een nieuwe ontwikkeling. Er is helaas geen kwaliteitsdenken mee-ontwikkeld. De inhoudelijke kwaliteit komt heel redelijk tot zelfs goed uit de bus. Cijfers zijn geflatteerd, aantal controlemomenten door EGI is immers beperkt. Transparantie over kwaliteit is een belangrijk aandachtspunt. Het gaat immers om gebruik van gemeenschapsgeld en is het in belang van het bedrijf zelf.

Hoe verder:

Er is een KNA, stimuleer kwaliteitsbewustzijn, certificering zou van de grond moeten komen, maak medewerkers bewust van het doel van kwaliteitsborging. Regel bijv. visitaties onderling, PASTA. Denk aan een rol voor SIKB-CCvD om bewustwording te vergroten.

RCE: reageert dat dit ook een taak is voor het onderwijs.

EGI: Het rapport met de bevindingen verschijnt deze zomer. Het rapport heeft geen link met Evaluatie van Malta.

- *Toelichting certificering in 2010 (P. Schillemans, KIWA, bijlage volgt)*

Petra Schillemans van KIWA licht de stavaza binnen de certificering toe. Ook deze audits verlopen volgens een vast protocol. Er zijn nog erg weinig gecertificeerden. Dus cijfers worden generiek gepresenteerd. Er zijn kritische en niet kritische afwijkingen die binnen 3 maanden of 6 mnd verholpen moeten worden. Afwijkingen blijken vaak dezelfde. Met name gaat het over het actueel houden van zaken, personeel, administratief. Inzet actoren en controlemomenten zijn kritisch. Tot nu toe is er sprake van een klacht van opdrachtgeverzijde jegens een gecertificeerde. Lijkt echter ernstiger dan het is. Het is jammer dat er weinig bedrijven zijn die het voortouw nemen, aantal blijft heel klein bij gebrek aan verplichting tot certificatie:

Reacties CCvD

NEPROM: Is certificeren duurder voor opdrachtgevers? Je kunt dan immers op laagste prijs gunnen omdat kwaliteit is geborgd.

VOIA: Inhoudelijk heel moeilijk kwaliteit te controleren. Waar zijn we dan mee bezig?

- *Memo EVC termijn (bijlage 5a)*
 - *gevraagd aan het CCvD instemmen met voorstel*

Voorgesteld wordt om te besluiten de termijn waarop aan de, volgens de KNA, gestelde competentie eisen van de actoren op MA of BA niveau dient te worden voldaan te verlengen tot na 31 december 2011 (vastgestelde sluitingsdatum EVC-termijn). Deze verlenging is, zoals wordt voorgesteld, alleen voor toepassing voor kandidaten die voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. kunnen aantonen dat ze voldoen aan de randvoorwaarden die gesteld zijn in het besluit belangenafweging;
2. aantoonbaar (door middel van een kopie van het inschrijfbewijs) zijn ingeschreven bij een hogeschool of universiteit om de gebleken deficiënties in het noodzakelijke competentieprofiel middels studie aan te vullen.

Reacties CCvD:

NVAO: nee niet doen, we gaan daarmee als CCvD op de stoel van de Staatssecretaris zitten.

WdK: Het is een besluit over maatregelen besluit, die kan je als besluit laten bekrachtigen door de Stas. Besef dat het mensen die bezig zijn hun studie te vervolmaken.

VOIA: Mensen wel terwille zijn, maar dit ook ten nadele van anderen.

NVAO: Geven hiermee wel een verkeerd signaal af.

- *Memo RCE Aardwetenschappers (bijlage 5b)*
 - *gevraagd aan het CCvD instemmen met het voorstel*

Dit agendapunt wordt doorgeschoven.

De vergadering besluit met het volgende

Nav toezicht en certificering: helaas is er te weinig tijd voor discussie en vragen nav de presentatie van SB. Zo zijn er vragen over welke inhoudelijke kwaliteit getoetst is en dat dit beeld een heel andere is dan namens de RCE naar buiten gebracht wordt mbt kwaliteit Malta archeologie. Onderwerp wordt daarom opnieuw geagendeerd als het rapport verschenen is.

Nav verlenging EVC termijn: Het CCvD gaat akkoord met verlenging conform de uitgangspunten van het voorstel.

5 16.00 – 16.10 Evaluatie van Malta

- *Toelichting op de laatste ontwikkelingen (H. Klepper)*

RIGO heeft de eerste conceptrapportages gereed. Hierover wordt de komende weken nog uitgebreid gesproken in de begeleidingscommissie. Ook moeten er nog heldere en concrete aanbevelingen aan worden toegevoerd (eindrapport). 9 juni a.s. is er een twee bijeenkomst voor het veld (op uitnodiging). De rapporten zijn officieel niet openbaar.

Reacties CCvD:

RCE: helaas is het eigenlijke doel van Malta niet geëvalueerd, wel de mechanismen en details. Die worden niet overstegen. Harde resultaten ontbreken vooralsnog, lijkt wat wollig omschreven zoals het nu voorligt.

7 16.10 – 16.30 Mededelingen en verslag 6 december 2010

- *Bijlage ter goedkeuring: Verslag 21 maart 2011 (bijlage 7a)*
- *Bijlage ter goedkeuring: Verslag 6 december 2010 (bijlage 7b)*

De verslagen worden ovb reacties NVAO goedgekeurd. EW zal deze verwerken (betreft door NVAO naar voren gebrachte punten.

- *2^e termijn J. Klepper als voorzitter CCvD (W. de Koning)
HK wordt als voorzitter door het CCvD unaniem herkozen.*

-
- *Ter info: brief CCvD aan Stas. (bijlage 7c)*
 - *Ter info: brief NVAO aan Stas. (bijlage 7d)*
 - *Ter info: memo RCE interpretatie rapportage (bijlage 7e)*
 - *SIKB congres 22 september 2011: "Grenzen verleggen, kwaliteit boven en onder het maaiveld"*
EW geeft een toelichting op de sessie op het SIKB congres: 'Hoe gelukkig zijn we met het Kwaliteitssysteem' die mogelijk een bijdrage kan leveren op de geplande evaluatie van de KNA. Plan hiervoor wordt tzt voorgelegd aan het CCvD.

